h

LEVITAS

PETRI MOENS

PASTORIS BRUGENSIS,

In criminandis Theologis, ſub unum aſpectum revocata, occaſione Epiſtolæ nuperæ ad G. S.

MOGUNTIÆ, 1680.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PRÆFATIUNCULA.

QUiddam otii nactus ad legendam Epiſtolam ad me datam à Petro Moens Paſtore Brugenſi, judicavi, neque ad dexteram, neque ad ſiniſtram mihi declinandum eſſe; ſed diſſimulatis evagationibus, acerbitate, immodeſtiâ hoc agendum, ut unum ſub aſpectum revocetur mala fides, & levitas viri in criminandis Theologis, collecto vario ſpecimine ex ejus libello Criminatorio.

Quòd tamen ait, me deceptum fuiſſe, cùm ipſum aſſerui Autorem eſſe criminationis Flandricæ, cavi, nè id aſſererem, donec vidi Libellum criminationis Latinæ, quem comperi auctiorem quidem, ſed reliqua tam ſimilem criminationi Flandricæ, ut non poſſem prudenter dubitare, quin idem eſſet author utriuſque. Sed denique huc res redit: Latinè ſcripſit Libellum priorem; alius vertit Flandricè: hoc ipſi credamus. Me verò cùm honorat nomine Jeſuitæ illius, quem æſtimo plurimi, non eſt cur valdè ægrè feram, etiam illas paſſus contumelias, quibus virum egregium inceſſit: quod verò id colligat ex ſtylo, oſtendit, quàm parum ſit idoneus diſcretor ſtylorum: ſtylo ſum uſus meo, & non alieno: quod an de ſe affirmare poſſit Paſtor, ipſe viderit: ſuſpicio eſt uſum eſſe ſtylo

A 2 cujuſ-

cujuſdam Tenebrionis, jam pridem nobilitati criminandis bonis viris. Sit de hoc, ut lubet: me quoquè fingat, quem cupit: iſtud non patiar, ut palam ego, vel ille alter ego, quem fingit, affirmaſſe dicar, à Factione Janſenianâ effectum, ut ullus Romæ liber proſcriberetur. Affirmationem longè diverſam, quod probare poſſum, ſed eò raptam à malevolis, Paſtor arripuit. Sed nos

AD REM IPSAM.

ANtonio Eſcobario Paſtor attribuit Propoſitionem primam ex 65. damnatis de licito, uſu probabilis opinionis circa valorem Sacramenti. Locum authoris citavit Th. Mor. in Prologo cap. 3. n. 15. ibi nec verbum eſt de quæſtione hâc: tractatur verò quæſtio, an ſequi liceat opinionem ſpeculativè probabilem, non de valore alicujus actûs, ſed de praxi ipſa & honeſtate actionis. Videatur Confutatio pag. 82. De mala fide, & levitate Criminationis hujus non ſe purgavit Paſtor in Epiſtola, neque purgabit.

Propoſitionis 2. de licito uſu, opinionis minus probabilis, etiam Judici, autorem fecit Tamburinum lib. 1. in Dec. c. 3. §. 4. n. 10. Ibi verò Tamburinus, poſtquàm docuiſſet ſingula Propoſitionem damnatam perimentia, hoc

hoc unum monuit, ſuperiorem Doctrinam eſſe reſtrictam ad cauſas civiles: in criminalibus enim, ſi Rei cauſa maneat probabilis, non licere Judici eum condemnare ob ſententiam probabiliorem reo adverſantem, idque ex diſpoſitione Legum: quæ doctrina eſt certa & minimè damnata; ut omnes periti intelligunt. De criminatione hâc non ſe purgavit Paſtor, neque purgabit. Attamen ait in Epiſtola, me *fraudulenter* omiſiſſe, quæ habet Tamburinus l. 1. in Dec. c. 3. §. 4. n. 11. & 16. vide ſinceritatem arguor fraudulentiæ, quòd non accuſaverim Tamburinum, ubi non accuſabatur ab his Criminatoribus. Sed neque num. illo 16. quidquam ad rem invenias: num. 11. ſi quid ad rem ſit, hoc unum eſt: Tamburinus *non negavit* contrariæ ſententiæ probabilitatem: non tenebatur negare; uti nec aſſerere.

Omnibus Jeſuitis, & paulò poſt, *omnibus fermè Doctoribus Societatis*, impegit in Epiſtola Propoſitionem 3. *generatim, dum probabilitate ſive intrinſecâ, ſive extrinſecâ, quantumvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeatur, confiſi aliquid agimus, ſemper prudenter agimus.* Criminatio eſt enormis. Opto proferri vel unum Jeſuitam, qui ſaltem modo loquendi acceſſerit ad propoſitionem, præter Tamburinum, de quo ſum auditus in Confutatione. Quàm ſint alieni Jeſuitæ à doctrina Propoſitionis vel ex eo perſpicias, quòd vix ulla ipſis do-

ctrina ſit communior, quàm ad licitum uſum probabilitatis requiri, ut probabilitas ſit certa; probabilitas autem *quantumvis tenuis* tandem deficiat à certitudine: neque enim quòd proximè accedit ad confinia probabilitatis & improbabilitatis, facile dictu eſt ſitnè probabile an improbabile. Quid de doctrina Tamburini ſenſerit Guilielmus Le Maire, nihil ad me: eam ſic intellexit, ut judicaverit traditam ab innumeris Doctoribus: non ægrè fero, quòd ſic intellexerit: ætatem habet; pro ſe loquetur; idque faciliùs, quàm ſe purgaturus ſit Paſtor de calumnia tam atroci.

Propoſitionem 4. *Ab infidelitate excuſabitur infidelis non credens, ductus opinione minus probabili*, temerè attribuit Eſcobario Theol. mor. pag. 39. Eſcobarius illo ipſo loco Th. mor. lib. 2. ſect 2. probl. 6. n. 56. pag. 39. relatâ ſententiâ Dianæ, & Joannis Sanchez, docentium, ut putavit, infidelem, cui manet probabilis ſua religio, nè quidem in articulo mortis obligari ad credendum noſtra Myſteria, quæ cœperunt videri probabiliora, hæc ſubdit diſertiſſima: *Ego autem cum Bañez, & Petro Ledeſma eum etiam extra mortis articulum obligarem.* Nihil verò invenitur iſto loco, ex quo conficias, vel probabilem Eſcobario viſam eſſe ſententiam, quam putavit eſſe Joannis Sanchez & Dianæ. Supereſt, ut de criminatione hâc ſe purget Paſtor.

Filliucio

Filliucio attribuit Propoſitionem 6. *Probabile eſt, nè ſingulis quidem rigoroſè quinquenniis per ſe obligare præceptum charitatis erga Deum.* Author ille diſertè docuit contradicentia Propoſitioni Tract. 22. c. 9. *Tertia*, inquit, *ſententia aſſignat tria præcipuè tempora: Primùm eſt initium morale perfecti diſcursûs .... Secundùm articulus mortis ... Tertiùm eſt tempus intermedium vitæ, ſaltem quinto quoquè anno .... Dico* 2. *Tertiam ſententiam videri probabiliorem.* Et infrà: *Intermedium tempus vitæ, cùm ſæpè longum ſit, & hoc præceptum ſit primum & maximum, aliquoties obligare debet; cùm autem determinatum non ſit, relinquitur arbitrio Sapientium.* Hæc profectò non eſt doctrina Propoſitionis damnatæ. Poſtulavi verò monſtrari locum, & verba, quibus affirmârit Filliucius, *probabile eſſe, nè ſingulis quidem rigoroſè quinquenniis per ſe obligare præceptum Charitatis.* Non eſt monſtratus, neque monſtrabitur. Sed neque de criminatione hâc ſe purgavit Paſtor, aut purgabit: Unum frivolè cauſatur, Authorem illius Doctrinæ dictum eſſe Filliucium ab Eſcobario. Atqui accuſatorem Filliucii decebat adire Filliucium, & non acquieſcere Eſcobario; qui quantùm peccârit citatione iſtâ, neque accuſatorem agens, neque doctrinâ ipsâ in tantam invidiam adductâ, ſtatuant Cordati. Eſcobario non ſtudeo, ſed Veritati.

Propoſitionem 7. *Tunc ſolùm obligat* (præ-

ceptum Charitatis) *quando tenemur juſtificari, & non habemus aliam viam, quâ juſtificari poſſumus*, attribuit Azorio; ſed per injuriam: hoc Author ſolùm docuit, quod communiſſimè cæteri Theologi, extra neceſſitatem juſtificationis, non eſſe tempus determinatum, ſive de quo nobis determinatè conſtet, quo obliget Præceptum. Etenim l. 9. c. 4. q. 1. ubi viſus fuit peccaſſe, profitetur, non aliud ſe docere de præcepto Charitatis, ac docuerat de præcepto Fidei. Atquì lib. 8. c. 7. q. 6. de præcepto fidei, ſimulque de præcepto charitatis ſic docuerat: *Præceptum fidei non habet amplius vim obligandi, ut remedium ad juſtificationem*; ITA UT CERTO TEMPORE FIDEI ACTUM ELICERE DEBEAMUS; *ſemper tamen eo præcepto tenemur, nè aliquid contra fidem credamus, & habet vim obligandi, ut eſt præceptum virtutis Theologicæ; quamvis facile non ſit, ut ait Bañez* 2. 2. *q.* 22. *a.* 1. *d.* 2. *deſignare tempus certum*... ET IDEM JURIS EST DE PRÆCEPTO SPEI ET CHARITATIS. De Criminatione hâc Azorii nunquàm ſe purgabit Paſtor.

Reum fecit Eſcobarium Propoſitionis 9. *Opus conjugii ob ſolam voluptatem exercitum, omni penitùs caret culpâ, ac defectu veniali.* Doctrina Eſcobarii Tr. 7. Exam. 9. n. 53. hæc eſt: *Conjugalis actus bonus eſt, ſi ob prolem fiat, vel ob debitum reddendum; ad alios fines* VENIALE NON EXCEDIT;

CEDIT; *v. g. ob delectationem, ſanitatem & ſimiles.* Non eſt idem, *Veniale non excedit*, & *omni penitùs caret culpa, &c.* Neque monſtratus eſt, neque monſtrabitur locus, ubi plus docuerit Author ille. Ergò & de Criminatione hâc ſe purget.

Laxitatem Propoſitionis 12. de præcepto Elëemoſynæ attribuit Gabriëli Vaſquez in Opuſculo de Eleëmoſyna. Demonſtravi autem, & in Refutatione & in Confutatione, doctrinam Vaſquez de obligatione Elëemoſynæ modum omnem ſeveritate ipſâ egreſſam videri poſſe; quippè qui docuerit non ſolùm in extrema neceſſitate, quale eſt periculum vitæ, ſed etiam in gravi, qualis eſt morbus gravis, atque etiam in periculo famæ amittendæ, nos obligari Proximo ſubvenire, non ſolùm de ſuperfluis ſtatui, ſed etiam de ſuperfluis naturæ, & neceſſariis ſtatui. Hortatus ſum Paſtorem, ut in ſe experiri vellet doctrinam Vaſquez, non autumo feciſſe. Supereſt ut ſe purget de Criminatione.

Malâ fide reum egit Azorium Propoſitionis 16. *Fides non cenſetur cadere ſub præceptum ſpeciale, & ſecundum ſe:* En verba Azorii p. 1. l. 8. c. 7. q. 6. *Præceptum Fidei .... habet vim obligandi, ut eſt præceptum Virtutis Theologicæ, quamvis facile non ſit, ut ait Bañez 2. 2. q. 22. a. 1. d. 2. deſignare certum tempus.* Ultra obligationem illam pro tempore haud facilè deſignabili, obligationem

nem primi actûs fidei ad certum tempus determinat ibidem cap. 27. q. 8. his verbis: *Præceptum Fidei obligationem inducit, ut impius ſive infidelis credat, cùm primùm fuerit ſibi Evangelium Chriſti idoneè & convenienter annuntiatum.* Poſt hæc proferat Paſtor Azorii verba, quibus putavit contineri Propoſitionem damnatam non proferet, neque ſe purgabit de hoc omni genere Criminationum.

Propoſitionem 27. de *cauſa juſta utendi Amphibologiis, quoties id neceſſarium, aut utile eſt, &c.* Paſtor affirmavit *eſſe ex mente omnium Jeſuitarum.* Nemo ſapiens vir non videt indignitatem Criminationis: Nimis hæc aliena eſt à gravitate, ſinceritate & charitate, quam poſtulat munus Paſtoris animarum, quod gerit in tam ampla & benè morata Civitate. Fieri non poteſt, quin hæc levitas diſpliceat honeſtiſſimis & urbaniſſimis Civibus, & multùm ipſi detrahat de ea æſtimatione, quam vel habet inter illos, vel habere deberet. Negant omnes Jeſuitæ Propoſitionem eſſe ex mente ſua. Ut cauſa ſit juſta utendi Amphibologiâ, etiam ex verbis & circumſtantiis ortâ, non ſunt contenti causâ quoquo modo utili; ſed graviores requirunt, & vulgò admiſſas, ut idoneas; qualem cenſent, ſi de peccato in Confeſſione ſacra audito interrogetur Sacerdos, ſi Reus haud legitimè interrogetur, &c. in quo genere eventuum fas eſſe
elu-

eludere interrogantem aliquâ Amphibologiâ, docent omnes Doctores, teſte Adriano in 4. de Confeſſione non procul à fine: quibus ſi adverſari cœperit Paſtor, ipſe viderit de modo conſulendi Confeſſionis ſigillo Sed & Criminationem tam enormem cordatis viris faciat probabilem.

Leſſio lib. 2. c. 42. dub. 9. attribuit Propoſitionem 28. *Qui mediante commendatione vel munere ad Magiſtratum vel Officium publicum promotus eſt, poterit cum reſtrictione mentali præſtare juramentum quod de mandato Regis à ſimilibus ſolet exigi, non habito reſpectu ad intentionem exigentis &c.* Pergit etiam in Epiſtola Propoſitionem Leſſio impingere. Decebat ſincerum Accuſatorem bis monitum, non diſſimulare, Leſſium illo ipſo loco docere generaliter ſic promotos, eſſe reos *peccati gravis*, atque etiam *perjurii*: eoſdemque graviter obligari, ut commendationem faciant irritam, & alioqui obligari, ut Magiſtratum detrectent quoad poſſunt &c. videatur Refutatio & Confutatio. De hoc ſinceritatis defectu numquàm ſe purgabit cordatis viris.

Eamdem Propoſitionem affirmavit *eſſe ex mente plerorumque Jeſuitarum*: hoc verò ipſe dixit nullam veri ſpeciem adumbrans criminationi tam atroci; de qua neque ſe purgavit in Epiſtola, neque purgabit umquam.

Propoſitionem 30. *Fas eſt viro honorato occide-*

re

re invaſorem, qui nititur calumniam inferre &c. idem quoque dicendum ſi quis.·.*poſt impactam alapam vel ictum fuſtis fugiat*, attribuit Leſſio. Oſtendi Leſſium utramque partem Propoſitionis & rejeciſſe ut parum probabilem in praxi, & validis argumentis infirmaſſe l. 2. c. 9. dub. 12. n. 80. & 82. Nihilò ſecius perrexit Paſtor in Epiſtola Propoſitionem Leſſio impingere, inſinuans, eam ex Doctrina Leſſii conſequi: de conſequentia illa credi ſibi vult: vide iniquitatem criminationis: de hâc non ſe purgabit; ne quidem ſi conſequentiam probarit; quod præſtabit numquam.

Propoſitionem eamdem affinxit Eſcobario. Hic Autor tr. 1. Exam. 7. c. 2. n. 7. ſic interrogat, & reſpondet: *licetne pro defenſione honoris verbis tantum impugnati aggreſſorem occidere? Minime: licet tamen ſi factis impugnetur. Fugit aggreſſor? occidere non licebit.* Locum deſignet Paſtor, ubi his contradixerit Eſcobarius, purgetque ſe ſi poteſt.

Propoſitionem eamdem affirmavit eſſe *innumerorum Jeſuitarum.* Atque hæc formula cum toties recurrat in ejus libello criminatorio, credi cupit in Epiſtola nullo ſe duci odio, aut malevolentiâ. Aio fidenter, ne unum quidem nominandum Jeſuitam, qui doctrinam Propoſitionis tradiderit abſolutè; alii tradiderunt non pauci, ut oſtendi. Peccavit tamen Amicus, argumenta

colli-

colligendo, faventia doctrinæ; ſed *diſputandi gratia, maturo judicio relicto penes prudentem lectorem ut profitetur.* De criminatione tam enormi neque ſe purgavit Paſtor, neque purgabit.

Propoſitionem 31. *Regulariter occidere poſſum furem pro conſervatione unius aurei* Paſtor convictus in Refutat. perrexit affingere Molinæ. Quæſtionem de fure tractans Molina Tom. 4. de Juſt. tr. 3. d. 16. ægrè aſſentitur, ut furem occidere liceat ad conſervandam ſummam magni valoris; *condemnare*, inquit, *non auderem*: jubet & moneri furem &c. At verò magni valoris rem eſſe aureum, ob quam liceat occidere furem, nuſquam aſſeruit, imo haud obſcure ſignificavit, tres, quatuor, & quinque aureos parvi valoris rem eſſe. Verum, quod aſſeruit Molina de Raptore vim inferente, non ſolum rei alienę, ſed etiam perſonæ Domini reſiſtentis, ſic accipitur hoc tempore, ut ſi aſſeruiſſet de ſimplici fure: pergit Paſtor in Epiſtola fabulari, doctrinam Propoſitionis damnatæ attribui Molinæ ab Eſcobario: non vacat inquirere: at ſaltem debebat, bis demonſtratâ Molinæ innocentiâ, ſi quid ſcrupuli ſupereſſet adire Molinam, & oculis ſuis credere. De criminatione ergo iſta ſe purgabit numquam.

Propoſitionem 37. *Famuli, & famulæ domeſticæ poſſunt occultè heris ſuis ſurripere ad compenſandam operam ſuam, quam majorem judicant ſalario ſuo,*

ſuo, quod recipiunt, affirmavit eſſe traditam à Baunio, & quidem in terminis ſummæ Gallicæ pag. 213. verum Baunii Aſſertionem finxit eſſe, quæ eſt Quæſtio Baunii. *Termini*, ſeu verba Baunii hæc ſunt: *An liceat famulis, qui conqueruntur de ſuis ſtipendiis, eadem augere clam ſurripiendo de bonis Dominorum, quantum ſibi imaginantur eſſe neceſſarium ad ſtipendia æquanda ſuis laboribus?* Non eſt Aſſertio, ut patet, ſed Quæſtio; ad quam denique reſpondet Autor valdè circumſpectè, multa cautione, & reſtrictione. De Criminatione hâc non ſe purgavit Paſtor, neque purgabit.

Baunio ibidem pag. 219. furſum adſcripſit Propoſitionem 38. *Non tenetur quis ſub pœna peccati mortalis reſtituere quod ablatum eſt per pauca furta, quantumcumque ſit magna ſumma totalis.* Baunius in re diſputatiſſima unum ibi docet, ultimum furtum minutum, & complens damnum grave, non eſſe peccatum lethale: de reſtitutione faciendâ nihil ibi definit: definit verò quæſt. 14. his verbis: *manendo in noſtris principiis dicimus, quod ad evitandum peccatum mortale, ſufficiat in rigore partem reſtituere, quâ reſtitutâ, ceſſat notabilis quantitas ad furtum mortale petita.* Hæc eſt Baunii doctrina, eademque Theologorum communiſſima, & multum diverſa à Propoſitione damnata, ut patet. De criminatione tam iniqua non ſe purgavit Paſtor, neque purgabit.

Eſco-

Eſcobario adſcripſit Propoſitionem 42. *Uſura non eſt dum ultra ſortem aliquid exigitur tamquam ex benevolentiâ & gratitudine debitum; ſed ſolum ſi exigatur, tamquam ex juſtitia debitum.* Locum Eſcobarii nullum deſignavit, autumo deſignatum voluiſſe, quem deſignavit Montaltius in Epiſtolis infamibus; Tract. 3. exam. 5. c. 1. ubi negavit Eſcobarius, uſuram eſſe *intendere lucrum ex benevolentia & gratitudine.* Multum diverſa ſunt *lucrum intendere*, ſeu ſperare, & *lucrum exigere.* Crediderim & deſignatum voluiſſe locum Eſcobarii ibid. cap. 4. n. 33. *ſperare per mutuum amicitiam, vel aliquod donum ex gratitudine Mutuatarii, non eſt uſura mentalis*: hactenus nihil novi: *Nec tale donum ex tali obligatione exigere eſt uſura realis.* Diverſiſſima ſunt, *non eſt uſura realis*, & quod habet Propoſitio, *non eſt uſura*, ut omnes periti intelligunt, qui communem callent definitionem uſuræ realis, & mentalis, traditam ab Eſcobario ibidem n. 1. *Vſura realis eſt lucrum: quod accipitur ex pacto expreſſo vel tacito: Mentalis lucrum ex mutuo abſque expreſſo, vel tacito pacto*: congruenter huic definitioni; aſſeruit Eſcobar, exigere lucrum ex obligatione gratitudinis, nullo prævio pacto, non eſſe uſuram realem; inſinuavit verò, eſſe uſuram mentalem. Patet ergô levitas, & mala fides Paſtoris.

Propoſitionem 43. *Quidni non niſi veniale ſit detrahentis authoritatem magnam ſibi noxiam falſò cri-*

crimine elidere? Item Propoſitionem 44. *priori ſimilem*, adſcripſit Tamburino his verbis: *Propoſitionem* 43. *docet Tamburinus lib.* 9. *c.* 3. §. 2. *n.* 25. *qui magis impiè rem ulteriùs protrabit.* Sic Paſtor in Libello Criminatorio: ex loco quem mihi deſignavit, deſcripſi ipſi verba Tamburini hæc ipſa: *Quod ſi quaras, cur ad tuendam vitam, imò & ad vitanda tormenta gravia, poſſum alterius crimen occultum aperire, non verò falſum imponere; cùm utrumque ſit infamare? Reſpondeo, quia ipſo lumine natura apparet, minus eſſe infamare aſſerendo verum, quàm imponendo falſum. Cùm igitur ego babeam jus ad vitam ſervandam ex una parte, & ex alia aliquod tandem jus babeam propalandi ea, quæ in mundo extiterunt, mihiq; ſunt nota; idcircò eo jure uti potero in mea neceſſitate; eſto per accidens ſequatur malum alterius. At ad dicendum falſum, cùm id nunquàm extiterit, nullum prorsùs jus babeo.* Hæc ego ex loco Tamburini, quem mihi deſignavit Paſtor, deſcripſi optimâ fide, neque alia ibi inveni, quæ his adverſarentur.

Poſt hæc mihi exprobrat in Epiſtola, me omiſiſſe *horrendum Tamburini locum* l. 9. c. 2. §. 1. n. 4. Mirus eſt hic Paſtor. Propoſitionis damnatæ reum egit Tamburinum l. 9. in Dec. c. 3. §. 2. n. 25. & quidem, ut qui *magis impiè rem ulteriùs protraxerit:* Lego diligenter illud cap. 3. §. 2. n. 25. invenio ſingula Propoſitioni damnatæ adverſantia, eademque ipſi exhibeo: poſt

poſt hæc mihi exprobrat tamquàm pudore dignum, quod omiſerim horrendum, ut cenſet, Tamburini locum l. 9. c. 2. §. 1. n. 4. Sed cur mihi non deſignavit in ſua Criminatione illum horrendum Tamburini locum? An mihi neceſſe erat deſcribere omnes Tamburini locos ipſius judicio horrendos? Ignorat ſanè munus Accuſatoris, quod ſuſcepit. Quî etiam ſcire potui, quos locos ipſe judicaret horrendos? Quid ſi etiam ad rem quæ agitur nihil illi pertineant? Certè non pertinet locus ille l. 9. c. 2. §. 1. n. 4. quem omiſſum à me queritur: nihil ibi invenias, quod horrendum ipſi videri potuerit, niſi hæc: *Dico primò, ad generalem inquiſitionem, à Judice inſtituendam, non requiri, ut præcedat infamia; ſed tunc interrogati non debent patefacere eos,* QUI OCCULTA CRIMINA PERPETRÂRUNT, *etiamſi ſub Juramento, vel Excommunicatione illis præcipiatur, ut, quod ſciunt, proferant: poſſunt enim ac debent per æquivocationem dicere, ſe neſcire.* Quid hæc ad Prop. 43. aut 44. Videt Lector ſinceritatem Paſtoris in ſua Epiſtola: non ſe purgabit.

Queſtus eram dolenter in Confutatione, Autorem Propoſitionis 49. *Mollities jure naturæ prohibita non eſt. Undè ſi Deus eam non interdixiſſet, ſæpe eſſet bona, &c.* citatum eſſe à Paſtore Eſcobarium; cùm nuſquàm occurreret veſtigium doctrinæ tam abſurdæ in ſcriptis Eſcobarii; ſed

omnia doctrinæ adverſantia. Contrà prodit Paſtor in Epiſtola, & mihi jurat, ſe ad Propſitionem 49. non citaſſe Eſcobarium: me verò oſcitantiæ, imò fraudis inſimulat, qui *avulſerim Eſcobarium contra mentem factumq́; ſuum à Propoſitione 51. eumq́; alligaverim Propoſitioni* 49.

Ad hæc ego memor modeſtiæ Chriſtianæ, cordatè aſſevero, extare apud me Libellum criminatorium Paſtoris, non leviter deſcriptum, ſed ritè & autenticè collatum cum exemplari Paſtoris manu exarato, ſubjunctâ Tabellionis publici atteſtatione ſolemni de convenientia ſeu concordatione ejuſdem Libelli cum ſuo Autographo: ſimiliter aſſevero in Libello illo autentico nomen Eſcobarii adhærere Propoſitioni 49. nitidè, diſtinctè, ſine ulla ambiguitate. Notam ergò oſcitantiæ & fraudis, quam mihi impingit, diluam, ſi erit opus, ad Tribunal quodlibet: ipſum verò cum ſuo juramento, Deo permitto, & conſcientiæ ſuæ.

Propoſitionem 53. *Satisfacit præcepto Eccleſiæ de audiendo Sacro, ſi duas ejus partes, imò* 4. *ſimul à diverſis celebrantibus audit*, affinxit Baunio locum citans nullum. Baunius in Summa Gallica cap. 18. praxim illam audiendi duas ſimul partes damnat, ut *tendentem ad imminutionem ſervitii Divini*, *& pietatis erga Deum*, tamquàm *contrariam opinioni proborum*, *& inuſitatam in Eccleſia:* Sententiam ipſam vocat *novam gloſſam*. Poſt hæc

doceat

doceat nos Paſtor, ubi Baunius praxim illam probârit. Non docuit, neque docebit.

Propoſitionem 57. *Probabile eſt ſufficere attritionem naturalem, modò boneſtam:* manifeſtâ fraude affinxit Amico Tom. 8. d. 3. n. 13. ubi diſertiſſimè requirit hic Autor, ut ſupernaturalis ſit Attritio, non aliâ ratione admittens attritionem ex timore poſſe ſufficere, quàm quia *timor poteſt eſſe ſupernaturalis, & ex meritis Chriſti procedere.* Ibidem n. 11. & 12. ſic docuit: *Dicendum eſt, non quemcumque dolorem ex quovis motivo, infra motivum Charitatis conceptum, eſſe ſufficientem cum Sacramento .... Ratio: is dolor eſt cum Sacramento ad juſtificationem ſufficiens, qui aliquo modo animum peccatoris convertit ad Deum,* OBJECTUM SUPERNATURALE. *At non omnis dolor animum convertit ad Deum,* OBJECTUM SUPERNATURALE; *non dolor peccati propter infamiam apud homines contractam, &c.* En ergò fraudem.

Propoſitionem eamdem adſcripſit Huttado de Mendoza apud Dianam p. 4. Tr. 4. Reſol. 193. ubi Gaſpar Hurtado, qui non eſt de Mendoza, docet *dolorem ob malum temporale cum reſpectu ad Deum, à quo immiſſum, aut immittendum eſt .... ſufficere ad effectum Sacramenti Pœnitentiæ:* Verbum verò eſt nullum, quo inſinuet, ſufficere dolorem naturalem: ſed nimirùm Paſtor habet pro indubitato, non poſſe dolorem illum ſupernaturalem eſſe: contrà ſentiunt graviores

 Theo-

Theologi ; quidquid ſit de ſufficientia illius Attritionis, de quâ non conſentiunt etiam Jeſuitæ. Quod ad rem attinet per injuriam, Paſtor criminatus eſt Hurtadum, de qua neque ſe purgavit, neque purgabit.

Propoſitionem 58. *Non tenemur Confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem*, adſcripſit Baunio in Theol. Mor. p 1. tr. 4. q. 15. Negavit ibi Baunius Confeſſario jus eſſe interrogandi de conſuetudine peccandi, niſi ejus rei gravem cauſam habeat: quo ſignificat jus illi eſſe, ſi gravem cauſam habeat; adeòque & obligari pœnitentem, ut interrogatus fateatur conſuetudinem. Purgatione indiget criminatio.

Ad Propoſitionem 59. *Licet Sacramentaliter abſolvere dimidiatè tantùm confeſſos, ratione magni concurſûs Pœnitentium, &c.* Sic adnotavit Paſtor: *Jeſuitæ ſæpè in ſuis Theſibus.* Libet virum etiam tertiò ſtimulare: ediſſerat nobis qui Jeſuitæ, ubi, quando, quibus Theſibus Propoſitionem tradiderint. Ad ſimilia ille tacuit hactenùs, & tacebit.

Baunium appellavit autorem *in expreſſis terminis* Propoſitionis 60. *Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi . . . etſi emendationis ſpes nulla appareat, nec eſt neganda nec differenda Abſolutio; dummodò ore proferat ſe dolere.* Demonſtravi, Baunium non eſſe contentum frigidâ conditione; *dummodò*

modò ore proferat ſe dolere ; ſed illo ipſo loco, ubi accuſatur, Th. mor. p. 1. tr. 4. de Pœnit. q. 22. requirere, *ut Pœnitentem verè admiſſorum pœniteat*, habeatque *Dolorem de peccatis* , *Propoſitum firmum & ſtabile* ; quod ipſum quæſt. 5. ſic explicat ; *dummodò dolore neceſſario inſtructus ad Confeſſionem, vitæ melioris conſilium afferat, de quo Sacerdoti, quantùm fas eſt humanitùs, ex ſignis, aut ejus ore voceq; conſtet* : hæc negavi eadem eſſe, ac iſtud, quod habet Propoſitio ; *Dummodò ore proferat ſe dolere*. Induxi etiam Baunium in Summa cap. 46. q. 3. pag. 1087. ſic loquentem : *Quis non agrè ferat, admitti ad Sacramenta eos homines, qui illis non ſolùm non utuntur ad ſuam ſalutem, ſed omninò abutuntur, redeundo aſſiduè ad ſuum vomitum? Repellendi proindè ſunt, negatâ Abſolutione ; etſi meritò timeretur hâc repulsâ pejores efficiendos.* Neque his ſibi contradixit Baunius, vel in ſpeciem. Se Paſtor purget de criminatione iniqua, ſi poteſt.

Nicolaum Cauſſinum in Reſp. ad Th. mor. affirmavit ità defendiſſe doctrinam ejuſdem Propoſitionis 60. ut dixerit : *Hoc nî verum eſſe cenſeatur, magnam partem hominum uſu Confeſſionis eſſe arcendam : & vix aliud peccantibus remedium ſupereſſe, quam reſtim, aut arboris ramum.* Certum eſt non dixiſſe illa Cauſſinum ad tuendam doctrinam Propoſitionis damnatæ, ac nè quidem ad tuendam doctrinam Baunii, quam modò

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

audivimus, quæ in Apologia Cauſſini ferè continetur Prop. 35. de Pœnit. Dixit ad tuendam doctrinam in eâdem Apologiâ contentam Propoſitione 34. multùm diversâ à Propoſitione 35. dixitque ad rem ipſam valdè accommodatè. Non ſe purgabit Paſtor.

Propoſitionem eamdem impoſuit *Ieſuitis Galliæ Autoribus Apologiæ Caſuiſtarum* pag. 49. Certum habens tunc quidem Autores Apologiæ fuiſſe Jeſuitas; & quidem plures: in Epiſtola deinde Autorem Apologiæ appellat Jeſuitam Pirot. nihil hæc me angunt utcumque ſe habeant: Autori, vel Autoribus Apologiæ quicumque illi fuerint, impoſuit Paſtor: Apologiæ pag. 49. quam appellat, nihil invenitur quod ad rem pertineat; niſi forte, non eſſe generaliter negandam, aut differendam Abſolutionem habentibus conſuetudinem peccandi, quod omnino ad rem haud facit.

Eamdem Propoſitionem 60. affinxit Franciſco Jacops; non dubium, quin in *Quæſtione Theologica celeberrimorum Orbis Chriſtiani Theologorum authoritate, & approbatione firmatâ*: nihil ibi invenias ad rem pertinens, niſi, cenſeas, damnatam eſſe doctrinam docentium non eſſe generaliter negandam aut differendam abſolutionem habentibus conſuetudinem peccandi, donec eam depoſuerint. Procul à doctrina Franciſci Jacops iſtud Propoſitionis damnatæ; *dummodo*

ore proferat ſe dolere : item ; *Etſi emendationis ſpes nulla appareat*. Autorem iniquè criminatus eſt Paſtor , neque de hoc ſe purgabit.

Eamdem Propoſitionem 60. attribuit *infinitis Jeſuitis*. Ne unum quidem invenit , quem jure nominaret : ſed neque inveniet.

Pluribuſnè eſt opus , ut perſpiciat Lector malam fidem, levitatem , malevolentiam ? Otio abutar, ſi plura congeram ; cum ſuperſint permulta. Huic generi criminationum ſi putet hoc dediſſe S. Congregationem, ut proſcriberet Refutationem commiſeratione dignus eſt.

Sed verò alicubi fortaſſe haud aberravit accuſando. Rem verò magnam , & æterna laude dignam ! Inter Theologos omnis generis , quorum doctrina quæpiam videri poteſt non evaſiſſe Cenſuram nuperi Decreti , inventi ſunt etiam Jeſuitæ: Rem incredibilem! Atquì etſi *alii multi*, inquit , *etiam de Clero ſeculari errores tales docuerint, illi de Societate primas partes illa in re egerunt, ut certum eſt*. Imo ſic reddamus : *Etſi alii multi* , *etiam de Clero ſeculari* , *etiamque de Academicis Lovanienſibus paria* , *aut magis invidioſa docuerint* , *illi de Societate primas partes agere juſſi ſunt in libellis Criminatoriis malevolorum* , *ut certum eſt ac demonſtratum in Confutatione*.

Hæc ego non ferens , Confutationem ita ſcripſi , ut neque accuſarem quempiam , neque abſolverem temere ; quod & ſtudioſe mihi pro-

poſui, & ſervavi. Plurimos inter Religioſos accuſatos temere, & malevole, contigit quoſdam accuſari non ſine veri ſpecie: non hoc egi ut abſolverem; ſed doctrinam cum ſuis moderationibus & reſtrictionibus, quas inveni, propoſui conſiderandam, & judicandam ſapienti Lectori: tum verò & hoc egi, & perfeci, ne in ea doctrina viderentur ſingulares, in quâ duces, comitesque habuiſſent Theologos omnis generis.

Hoc idem gratiæ præſtitiſſem Eſcobario, ſi mihi fuiſſet commonſtratus locus Tract. 7. Exam. 4. n. 223. qui denique correcta citatione Montaltii, qua & luſi ſunt Criminatores, commonſtratur in Epiſtola Paſtoris. Adnotaſſem hæc verba Eſcobarii: *Famulis actiones indifferentes licita erunt, quando ſine* GRAVI INCOMMODO *non poſſunt mutare domicilium, & inibi perſeverantes* GRAVE DAMNUM *timent &c.* Sed neque omiſiſſem ex tr. 2. exam. 1. n. 61. verba Autoris actiones illas famulo permittentis; *ſi dominus ſit illum expulſurus, & ſic cogendus mendicare, vel penuriam pati; præcipue cum non inveniat alium Dominum, qui eadem non petat obſequia; dummodò actio ſit indifferens &c.* Poſt omnia ſapienti Lectori mandaſſem verba Eſcobarii conferenda cum Propoſitione 51. ſed neque omiſiſſem ex priori loco hæc: *Epiſtolas amatorias manifeſte turpes deferre malum eſt intrinſecè.* Paſtor videtur non legiſſe.

Sed

Sed in Gabriele Vaſquez quam graviter peccatum eſt? pars eſt Epiſtolæ præcipua. Cauſam Lector accipiat.

Gabrielem Vaſquez reum egerat Paſtor Propoſitionis 5. *An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei ſemel tantum in vita eliceret? Condemnare non audemus.* Etenim pro hac doctrina Autorem illum citaverat Eſcobarius: hoc ſatis fuit Paſtori. Erravit Eſcobarius, errore ipſi ignoſcendo; cum neque Accuſatorem ageret, neque doctrinam autori impingeret, quæ eſſet eo tempore damnata. Erravit autem cum certum ſit, Vaſquez Tom. 4. in 3. p. q. 86. a. 2. dub. 6. non docuiſſe, charitatem non niſi ſemel in vita obligare, ſed potius contrarium. Etenim cum dixiſſet, *præceptum contritionis de ſe tantum obligare in extrema neceſſitate* &c. *Nos enim*, inquit, *non negamus, in multis caſibus eſſe obligationem contritionis; ſed dicimus* EAM ESSE OBLIGATIONEM CHARITATIS. (Hîc vapulo, quod omiſerim ſequentia, quæ rem meam dilucidant) *ſed non per ſe* (cum ſit obligatio charitatis ſcilicèt) *ſicut in ſimili dicemus infra quaſt* 90. *&c. non eſſe obligationem per ſe recipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, niſi in extrema neceſſitate; ſaltem quando tempus non determinatur ab Eccleſia.*

Cum nihil ſpei ſit in quæſt illa 86. vocat me Paſtor ad quæſt 90. ſequor, & ecce nova lux aboritur. Comperio Vaſquez ne quidem abſolute

ſolute docuiſſe, *præceptum contritionis de ſe tantum obligare in extrema neceſſitate.* Etenim ut jam audivimus quæſt. 86. dicit, ita obligare præceptum Contritionis in ſola extrema neceſſitate, ſicut dicturus eſt quæſt. 90. Præceptum Divinum Sacramenti Pœnitentiæ obligare in ſola extrema neceſſitate. Atquì Vaſquez quæſt. 90. a. 1. dub. 4. docet quidem Præceptum Divinum Sacramenti Pœnitentiæ nullo alio tempore *determinato* obligare, niſi in extrema neceſſitate; non tamen docet nullo alio tempore *vago & indeterminato* obligare, imò contrarium docet. En ejus verba: *Præceptum Divinum Confeſſionis de ſe habet* DETERMINATUM QUODDAM TEMPUS . . . *ſcilicèt in tempore extremæ neceſſitatis.* Et infrà: *Præcepta fuit Confeſſio Iure Divino, non tantùm in extrema neceſſitate; ſed etiam alio tempore vitæ;* VAGÈ TAMEN.

Nota Lector non minus, imò plus tribuit Vaſquez obligationi Charitatis, quàm Contritionis: atquì obligatio contritionis ex ejus mente procedit, ut obligatio Sacramenti Pœnitentiæ Jure Divino: hæc procedit pro ſola extrema neceſſitate, ut *tempore determinato*; etſi & *vagè* pro aliis temporibus: Ergò & illa, &c.

Huc res redit: Præceptum Dilectionis nullo obligat tempore determinato, niſi extremæ neceſſitatis; quod non obeſt quin & alio tempore obliget *vagè*, etiam juſtificatum. Hoc unum

co

eo loco, quem oſtentat Paſtor, agit Vaſquez, ut rejiciat opiniones variorum certa tempora determinantium extra neceſſitatem extremam, quibus obliget Præceptum Divinum Sacramenti Pœnitentiæ, Contritionis & Charitatis, quæſtionem de obligatione charitatis attingens magis loco non ſuo, quam tractans. Pluribus non eſt opus ad illum apparatum de Gabriële Vaſquez.

Supereſtnè quidpiam in Epiſtolâ, quod Parergon non ſit? Ad Propoſitionem 31. allegari locum Tamburini l. 5. c. 1. §. 3. n. 29. nugæ ſunt meræ. Ibid. n. 31. Tamburinus doctrinam Caſtropalai appellavit probabilem: de doctrina Caſtropalai auditus ſum in Confutatione.

At quid de principiis Logicæ, quibus generatim affirmat Paſtor *corruere pleraque mea?* Si id ſeriò affirmavit, ego iſtud idem ſeriò nego. *Melior eſt* autem *conditio negantis*, ut Juriſperitis eſt notum.

Porrò à Juriſperitis licet mihi ſumere Principia totidem Paſtori neceſſaria ad cognoſcendum Accuſatoris munus, & obligationes muneris, quod ſuſcepit.

1. *Sciant cuncti Accuſatores, eam ſe rem deferre in publicam notionem debere, quæ munita ſit idoneis teſtibus, vel inſtructa apertiſſimis documentis, vel indiciis ad probationem indubitatis, & luce clarioribus expedita*, Leg. ultimâ C. *de Probat.* Vereor

reor nè hæc, & quæ ſequuntur pluraque cenſeat damnata à Clemente X. qui ſibi perſuaſerit damnatam ab illo eſſe eorum doctrinam, qui docent, Judici fas eſſe ſequi ſententiam minus probabilem reo faventem in cauſa Criminali.

2. *Cùm ſunt partium jura obſcura, Reo favendum eſt potiùs, quàm Actori*, c. 11. de Reg. juris in 6. Similiter *Actore non probante, qui convenitur, etſi nihil præſtat, obtinebit l. 4. C. de edendo.*

3. *Si quis circa hujuſmodi perſonas* (Eccleſiaſticas) *non probanda detulerit, auctoritate hujus Sanctionis intelligat, ſe jacturam infamiæ ſuſtinere: ut damno pudoris, & exiſtimationis diſpendio. diſcat, ſibi alienæ verecundiæ impunè inſidiari, ſaltem de cætero non licere*, Can. ſi quis 2. q. 3. in quem locum gloſſa: *Si quis aliquem accuſaverit, & crimen illatum non poterit probare, infamis efficitur, & de cætero ad accuſandum non admittitur; cùm contra eum de calumnia præſumatur.*

4. *Placuit, ut quotieſcumque Clericis ab Accuſatoribus multa crimina objiciuntur, & unum ex his, de quo prius egerint, probare non valuerint, ad cætera jam non admittantur*, Can. 1. 3. q. 10. Ad hæc in primis animum advertere Paſtor dignetur.

5. *Qui in alterius famam in publico Scripturam, aut verba contumelioſa confixerit, & repertus Scripta non probaverit, flagelletur.* Hadrian. Papa c. 1. 5. q. 1.

Denique,